

Politik yönden veya dünya görüşü ağı olarak dine karşı olanlar bile o millet bünyesinde bir realite oldu-ru hesabına katmak zorunda kalmıştır. Başka türlü nasıl olabilir ki, Baygarlığı denen yaşama üslubu, greâtin geleneği ile hıristiyanlığın kaymasıyla doğmuştur. Türk milletinin revî yapısı ise, Orta Asya'dan getirilmiş değerlerle Anadolu'da mirasçısı şgumuz fikrin kalıntılarından ve lümanlıktan yoğrulmuştur.

Din görevlilerinin zaman zaman tikaya girmeye kadar varan etkile-ilericiliğe açık, sosyal İstihalelere hıristiyanlık, özellikle katoliklik mu-zakâr ortodoks-doğmatik karakterli şgu hâlde müslümanlık liberal-lâik ele dayanır. Din anlayışında lâikli-memleketimizde nisbeten kolay eşmesi bu sebeptendir. «Sizin dini-size, benim dinim bana» ve «İslâm-zorlama olamaz» ilkeleri ve ilmin retini benimsemesi ile müslümanlık da bir hoş görü dinidir. Ve beş-elericiliğe açık, sosyal İstihalelere yışlı bir müessesedir.

Bir noktada daha iki din arasında n fark vardır: Hıristiyanlıkta din ulaması Allahla insan arasında ara-olünde özel bir zümreye verilmiş şgu halde, müslüman her an Allah lünde bulabilir, hiçbir aracıya ihti-yoktur. Böylece bir «dîniye» sınıf tur. Aslında din görevlileri —ki ce-la imamlık etmek ve Allahın emiri öğretmekten ibarettir— belli bir reye veya şahsa verilmiş bir görev ayıp, birer ilim ve ahlâk payesidir, bir meslek değildir.

Toplum içinde bu görev en bilgili, şhlâklı müslümanın hakkıdır. Pey-berimizin hastalığında cemaate nlik etme görevini Ebubekir'e ver-i o dönemde en faziletli ve en bil-insan o olduğu içindir.

Şu halde İslâmîlikta bir «din ada-ve bir dîniye sınıfı düşünülemez. hizmetlerini mesleği ne olursa ol-fazileti ve bilgisi ile seçkin olan görür..

Şu var ki, zamanla insanî ilişkiler şmiş, meşgaleler artmış olduğunda: ik toplumlarda kolayca bilinebile-en bilgili ve faziletli adamı derhal bilme olanağı kalabalıklaşan top-arda bulunmadığından ve bu göre-gereği gibi icrası özel bir hazırlığı yetişmeyi zorunlu kıldığından «di-şınıfı» «din adamı» değil, fakat görevlilerinin istihdamı ihtiyaç mey-çıkarmıştır.

Çağımızda din görevlisinin yetişti-rilmesi ve yapmaları gereken hizmetler önemli gelişmeleri şart kılmıştır.

Bugünün din görevlisi sadece din bilgileri ile yetinemez: Pozitif bi-limlerin hiç olmazsa temel ilkelerini bil-mek zorundadır. Çünkü, ameli hayata bu ilimler hâkimdir. Ve çünkü, İslâm dini bir akıl dini olduğundan pozitif ilimlerle çelişki halinde olamaz. İman ve ahlâk ilkeleri dışında pozitif ilimle-rin hükümleri dinde de isabetlidir. Bun-dan başka din görevlisi değişen top-lum şartlarını iyi izlemek zorundadır. Çünkü çalışması bu toplumun ihtiyaç-larına hitabedecektir. Nihayet din gö-revlisi, toplumun ıstıraplarını, bunalım-larını, bunlara çare arayan girişimleri adım adım takip edecek ve aktif olarak müsbet çalışmaları destekliyecektir. Çünkü, hayırlı girişimlere cesaret, yei-se düşünlere teselli vermek ve her ha-liyle yapıcı olmak bu dînin buyruğudur. O bunu telkinle yükümlüdür.

Bu bakımlardan çağımızın değişen toplum şartları içinde din görevlisinin vazifeleri artmış ve ağırlaşmıştır. Görev-li bu yeni şartlara göre yetişmelidir. Hayata atılınca onun eli toplumun nab-zında ve yeri yapıcı kuvvetlerin yanı-dır. Türk köyünde imanla öğretmen tek bir vücudun organları gibi yan yana ve birbirine yürekten bağlı olmalı-dır. İmamla öğretmen başka başka tel-kinler yaparsa vahim bir ikilik doğar.

Din görevlisi şehirlerde devletin kalkınma hamlelerinin manevî destek-leycisidir. Nihayet sosyal dayanma —ki dinimizin en kesin emridir— ala-nında vatandaşlara kederde ve kıvanç-ta beraber olmayı telkin onun en ha-yırlı vazifesidir. Çağımız bütün harika-lı teknik başarılarına rağmen bunalım-lar çağıdır. Din görevlisi; muhtariple-rin yanında ve yardımında gerektir. Bu-nu yapabilmek için bunalımların sos-yal ve psikolojik sebeplerini tanımalı-dır.

Yakın geçmişte bu şerefli ve ha-yırlı görevin başarılı ifasına sadece iki örnek verelim: Millî mücadelenin ba-şarılmasında Mustafa Kemal'i canla baş-la desteklemiş olan din görevlileri hem dinî sevap kazanmışlar, hem de din görevinin nasıl yapılacağına özel bir örnek vermişlerdir.

Yakın zamanlarda bu memleketin yüzakı olan verem savaşında hekimleri desteklemiş olan din görevlileri de en hayırlı bir vazife yapmışlardır.

Bu örneklerin Türk din görevli-le-ri için bir okul olmasını dileriz.